

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Sexti. Ieiunium ab Ecclesia indictum, constare non posse, si sæpius quàm
semel interdium corpus reficiatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

cilius est autem, paruam flammam superare quàm magnam. Ad hæc nemo dubitat, fatius esse, aliquid ab infirmo, vel inuito obtinere, quàm omnino nihil, legisque rigorem nonnihil mitigare, quàm totam legem refigere, hoc autem hîc locum habet. Denique quæcunque Aëriani contra ciborum delectum obiiciunt, ea, dum rectè expenduntur, eiusmodi sunt, vt rem magis statuunt, quàm euertant. Et de prima Christiani ieiunij parte hæc hæc hactenus: duas reliquas, quòd minùs latè pateant, paucioresque difficultates habeant, expediemus paucis.

Satiè est aliquid ab egro impetrare, quàm omnino nihil.

Ieiunium ab Ecclesia indictum constare non posse, si sæpius quàm semel interdium corpus reficiatur.

CAPVT SEXTVM.

ANTVM cœnandum vel prandendum esse, dum Ecclesiastico ritu ieiunatur, id ex perpetua, constantique Ecclesiæ consuetudine veterumque traditione, necnon ex communi doctorum hominum sensu atque consensu manifestius est, quàm ex vlla synodali aut pontificia, quæ disertis verbis ea de re edita sit, lege aut constitutione.

DE veterum consuetudine nulla est quæstio. Nihil enim hoc scribi, aut dici potest planius: *De vespera ad vesperam affligetis animas vestras.* item: *Per diem affligetis animas vestras.* Atqui non fit probabile, Iudæos, à quibus ieiunationis modus maiorem partem in nos defluxit, præceptum illud eo sensu accepisse, vt interdium quidem inediam tolerarent, nocte verò tota, Mahometanorum more, genio indulgeret; siquidem eo ieiunationis ritu incensam DEI iram inflammassent veriùs, quàm placassent.

Leuit. 16.

Iudæi vsque ad vesperam ieiunij producebāt, ad cœque semel tantum cibū sumebant.

IGITVR per diem ieiunabant, aliasque corporis molestias sponte subibant, luce verò exacta, exhaustas ieiunio vires cibo potuque instaurabant. Id quod primos quoque Alexandria Christianos ad Iudæorum exemplum præstitisse commemorat Philo gentis illius scriptor nevtiquam ignobilis. Nullus, ait, ibi cibum, aut potum sumit ante solis occasum: nonnulli ex illis vix tertio quoque die famem sentiunt. nec desunt, qui prælauro sapientiæ epulo excepti, perdurent duplum eius temporis. Hæc ille & alia multa in eandem sententiam. Eundem ieiunandi ritum seruasse

Primi Christiani Alexandrini vsq; ad vesperam ieiunabant. Lib. de vit. cont.

Primi monachi ante noctem ieiunia non laxabant, adeoque semel tantum interdum manducabant.

Dist. 5.

Dominici dies solo refectio nisi numero à ceteris quadragesimalibus fecernuntur.

Can. 13.

Ipsam cenam vobiscum, quo Concilia & Patres veniunt, semel tantum ieiuniorum tempore accumbendum esse arguit.

Apostolicæ traditiones non minus obligant, quæ Synodorum Canonibus.

d. 11. Eccles. Iuo lib. 2.

leguntur Paulus, Antonius, Hilarion, Pambo, ceterique, qui eætate florebat monachi; tum reliqui religiosiores Christiani; quemadmodum capite proximo fusiùs id declarabitur. Hic hætenus tantum eius rei meminimus, quatenus certa coniectura hinc fiat, veteres, dum ieiunio vacabant, semel duntaxat cibum sumere consueuisse.

Ex iure Canonico hoc ipsum quoque utcumque confirmari potest. Nam etsi ius illud nullum ea de re peculiare statutum ediderit, tulit tamen leges, ex quibus illud non omnino obscure colligere licet. Nam de Consecratione cap. Quadragesima, seuerè cauetur ut quadragesimæ ieiunium summa cum religione obseruetur, exceptis diebus dominicis. Iam cum hi dies ciborum qualitate ab aliis non fecernantur, consequens fit, ut solo refectio numero à ceteris fecernendi veniant. Cum itaque dominicis diebus corporis vires bis cibo refici soleant, (accedit enim communi prandio cœna) rectè Caietanus & alij ex eo Canone colligunt, diebus, qui ieiunio consecrati sunt, tantum cœnare fas esse.

Hanc collectionem validè confirmat Synodus Turonensis secunda, ætate Pelagij primi in Gallia celebrata. De ieiuniis verò, habet illa, antiqua à monachis instituta seruètur, ut de pascha usque ad quinquagesimam, exceptis rogationibus, omni die fratribus prandium præparetur. Post quinquagesimam tota hebdomada exactè ieiunent. In Augusto, quia quotidie missæ Sanctorum sunt, prandium habeant. Hætenus Concilium Turonense. Iam si ieiuniorum tempore non licet prandere, sed tantum cœnare: Ergo semel duntaxat, dum ieiunio vacatur, cibum sumere fas erit: siquidem apud eos, qui sobriam ciuilemque vitam ducunt, moris non est cœnæ cœnam addere, aut post solis occasum sæpius comedere. Quamuis ergo ius Canonicum semel tantum ieiuniorum die accumbendum esse disertis verbis non decernat, ea tamen decreuit, unde istud minimè obscure inferre licet.

Adde non minus ea obligare, quæ ex Apostolica traditione, aut recepta maiorum consuetudine ad nos deuenerunt, quam quæ certis legibus cauta sunt. notum est enim illud Augustini Ecclesiasticarum institutionum, quasdam in scriptis, quasdam verò Apostolica traditione per successores in ministerio confirmatas accepimus; quasdam verò consuetudine roboratas approbanit vltus,

vlus, quibus par ritus & idem pietatis debetur affectus. Et illud eiusdem: In his rebus, de quibus nihil certi statuit diuina scriptura, mos populi DEI, & instituta maiorum pro lege seruanda sunt: & sicut præuaricatores diuinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum arcēdi sunt. Et illud tandem eiusdem: Quicquid in Catholica Ecclesia tenetur, aut auctoritas est scripturarum, aut traditio vniuersalis, aut certè propria & particularis institutio. Auctoritate tota constringitur; vniuersali traditione maiorum nihilominus tota; priuatis verò constitutionibus & propriis informationibus, vnaquæque pro locorum varietate, prout cuique visum est, & subsistit, & regitur.

CAETERVM dum ieiuniorum diebus tantum cœnandum esse statuitur, non est id ita scrupulosè accipiendum, quasi cuiusvis rei etiam minimæ ante vel post cœnam sumptio, ieiunij præceptum statim infringat; non ita enim res habet: Nam salua ieiunij lege cum interdium, tum vesperi quoque modicum quid, ne potus stomacho officiat, aut quò somnum, quem absque modico illo inire non poterat, inire valeat, accipere licet. Neque refert panisne id sit, an pomū, quod sumitur, an nux, an aliud quippiam eiusmodi; dummodo & modicum sit, & in fraudem ieiunij sumptum non sit.

IN fraudem autem ieiunij sumi communiter dicitur, quod famis sedandæ causa, hoc est, per modum alimenti sumitur veriùs, quàm per modum medicamenti: Quanquam & hoc modo sumptum à noxa excusari queat; nisi id forsan, quod sumitur, fuerit tantum, vt veri ieiunij rationem omnino soluat. Nulla enim consuetudine à violati ieiunij culpa purgare se possunt, qui circa meridie pransi, noctu rursus piscibus, vel pultribus, vel aliis eiusmodi obsoniis sub nocturnæ collationis schemate vtuntur, etiam si tanta quantitate iis rebus non vtantur, vt famem plenè expleant. Nam communi doctorum hominum sententia, ea solùm tragemata ante vel post cœnam conceduntur, quæ de se ad corporis curationem ordinata non sunt, etiam si aliquam nutriendi vim habeant. Quòd si qua alia sumuntur, ea in tam parua quantitate sumi debent, vt ieiunij legem non labefactent; vel certè vt medicinæ veriùs, quàm escæ rationem subeant.

Eadem d. in his epist. 16. ad Casula.

d. 11. Catholica lib. de fide Chri.

Quicquid in Ecclesia obseruatur, aut scripturarum auctoritate, aut maiorum traditione, aut priuata quorundam institutione nititur.

Salua ieiunij lege, & ante & post cœnam modicum quid degustare licet.

Quid sit in fraudem ieiunij bibere, vel manducare.

Qualia extra prædium, vel cœnam saluo ieiunio, ieiuniorum tempore sumere liceat.

ET

Quod vesperi hoc tempore, secundum Ecclesiam indulgentiā conceditur, hoc prandium in cenā reiecto, circa meridiem accipi potest.

Novitas omnis de vitio suspecta.

Ieiunij lex complectitur tres inhibitiones.

Præcepta, quæ aliquid fieri vetant, toties noxiā adducunt, quoties solvantur.

Et quemadmodum vesperi, salva ieiunij lege, panis paululum cum vini hauſtu, aut pomum, aut aliud quodcunque eiusmodi (nisi forſan patriæ conſuetudo alicubi reclamet) ſumi poteſt; ita ſi negotiorum pondus, aut corporis conſtitutio, aut alia non leuis cauſa id poſtulet, eadem illa ieiunij lege integra, modicum quippiam circa prandium accipere licet, & noctu deinde cœnare. Nam hîc quoque reſectionis vnitas non labefactatur, & inedia ultra conſuetum tempus producitur. Quò autem ieiunium tardiùs ſoluitur, eò perfectiùs ieiunatur. Attamen quia iſtud non eſt admodum vſitatum, ſoletq; nouitas omnis de vitio ſuſpecta haberi, conſultè religioſeque faciunt, qui abſque paſtoris, aut confeſſarij conſilio, receptum ordinem non interuertunt.

AsT poſito, ieiunium Eccleſiaſticum plures accubationes, corporisue reſectiones non admittit, vt reuera non admittit, quæſtionem adhuc habet, totiùsne ieiunij legi obſtrictus peccet, quoties ſumptam ſemel cœnam vel prandium inſtaurat? Aientem partem tuentur nonnulli. præcipua illorum ratio eſt, quòd præceptum ieiunij inter ea cenſeatur, quæ aliquid fieri prohibent. (Complectitur namque tres inhibitiones, puta non eſſe veſcendum carnibus, non bis interdium, non ante horam, ab Eccleſia præſinitam) quæ autem eiusmodi ſunt, ea obligant ſemper. Conſtat enim, non ſolum peccare, qui primò furatur aut adulteratur; verùm etiam qui ſecundò, & terciò, & ſic deinceps. Addunt, tertiam & quartam accubationem non minùs contra ieiunij finem, & legiſlatoris voluntatem facere, quàm ſecundam. Æque enim tertiã alit vitium, & mentem, ne in D E V M aſſurgat, deprimit, ac ſecunda.

NE QV E rationis huius neruum euertis, inquiunt illi, ſi eos aduerſus legiſlatoris mentem, indiçtiq; ieiunij finem æquè committere dixeris, qui multum, vel opiparè comedunt, vel diu menſa accumbunt, multumue cœnam aut prandium producant, vel pinguia libidinemque inflammare ſolita obſonia mandunt, atq; eos, qui cœnam vel prandium repetunt. Nam etſi iſthac vitium non minùs alant, nec minùs quoque mentem proſternant, virtutumque vſum & incrementum præpediant, quàm menſa repetita, adeoque in hiſce vt cunq; conſpirent, in cæteris tamen non parum inter ſe diſcrepant. Etenim quoties, dum ieiunatur intra

24. horarum spacium corpus cibo reficere liceat, aut expediat, id commodè præfiniri potuit; ciborum autem qualitas, & quantitas, cæteraquæ vnius refecionis circumstantiæ non item; siquidem nec vna corporum omnium est constitutio, nec eadem omnium valetudo, nec idem omnium palatum. Vnde quod vni sapit, id alteri desipit; quod vni multum est, id alteri parum est; quod vni prodest, id alteri obest; Deniq; difficillimum est, quantitatis medium punctum attingere. Atque ita non est mirum, si Ecclesia alterum definiat, alterum indefinitum reliquerit.

SUNT fanè hæ rationes non prorsus contemnendæ; attamen opposita sententia non modò est mitior, sed rationi quoque conformior. Quandoquidem ieiunio altera accubatione iam sublato violatòque, nihil illius fit reliquum, quod tertia, vel quarta, aut alia quacunque auferri, violariue queat. Perinde enim res habet, ac si cui præceptum sit, ne vas aliquod frangat, aut ne præfixam metam transiliat; nam vbi vas semel confregerit, aut metam præfixam transilierit, in idem redit, in multasne partes comminuat, an in paucas; rursus multisne passibus præteruolet, an paucis tantum. Ad hæc ieiuniorum lex pœnalis est, iisque de rebus cauere, quæ sua natura sunt mediæ: siquidem bis vel ter interdum cibum sumere secundum se adiaphorum est. Eiusmodi autem leges restringi solent: nõ ergo vis illius ad quolibet cibi sumptionem sese diffundit. Denique si tertia, & quarta, & reliquæ omnes, quæ has consequuntur, essent culpæ obnoxie, notabiles earundem partes cum peccato quoque forent coniunctæ: siquidem totius & partium, vnde totum conflat, par videtur ratio; atque ita ieiunium vno die citra causam violatum permulta simul peccata adduceret, quod non fit verisimile. Agimus hinc autem de ea ieiunij præuaricatione, quæ contingit citra contemptum; nam qui secundam, & tertiam, & quartam, &c. adiungerent primæ, in Ecclesiæ contemptum, illi utique qualibet nouo peccato sese obstringerent.

AT qui ab altera sententia stant, obiicient hinc fortè: Qui post perpetuæ continentiaæ votum, matrimonium inuit, toties peccat, quoties coniugale debitum efflagitat. Sic quoque, qui certo die à vino, vel carne, vel alio quouis esculenti vel poculenti genere se abstenturum promisit, æquè dum secunda & tertia vice vinum

Z contra

Quoties ieiuniorum diebus cibum sumere liceat, Ecclesia commodè definire potuit, cibi autem qualitatem & quantitatem ceteraque eiusmodi non item.

Ieiunio per repetitam passionem soluto, nihil illi restat, quod altera solui queat.

Ieiunij lex cauere de rebus sua natura mediis.

Qui in Ecclesiæ contemptum ieiunium soluit, tot peccata committit, quot distinctos passus eodem die instaurant.

contra votum bibit, aut carnē comedit, culpæ fit affinis, ac dum primæ. Pari modo sacerdos citra facultatem, aut iustam causam sæpius eodem die celebrans, tot noxas capiti suo accersit, quot missas post primam facit. Ad eundem itaq; modum, qui ieiunium indictum violant, nō solūm prima vice peccant, sed etiam secunda, & tertia, & sic deinceps.

AD hæc paucis responderi potest, inter exempla iam allata, & plures die ieiunabili accubitus, magnam disparitatem intercedere; Nam qui perpetuo continentia voto se obstrinxit, omnem viam ad Veneris commercium sibi præclufit. Quare non solūm graui peccato se obligat, dum matrimonium initum primò consummat; sed postea quoq;, dum cōiugale debitum exigit; tenetur enim, quod in se est, semper castè viuere: per ieiunium autem non proscribitur omnis manducatio; sed certus tantūm limes manducationi præfinitur; quem qui temerè transiliunt, peccant, quia contra legem committunt. At verò semel prætergressi, & citra contemptum vltra progressi, nulla noua labe se polluant, quia ea progressione contra nullam legem committunt: Siquidem non erat illis prohibitum, ne multis passibus limitem transilirent; sed tantūm, ne in limine vel infra limitem constituti, limitem ipsum transmitterent.

DE abstinentia à vino par est ratio; nam qui certo die à vino se abstenturum promisit, is toto illo die & quauis illius diei parte ad omnem vini potum ostium sibi præclufit. Quare æquè committit, dum secundò, tertio, vel quarto vinum bibit, ac dum primò. Quod tandem de repetita sacrficatione adferebatur, illud multò pl⁹ dissimilitudinis habet, quàm similitudinis. Magis enim aduersatur mysterio & venerationi, quæ tanto Sacramento debetur, tertia salutaris hostiæ immolatio, quàm secunda; & quarta magis quàm tertia &c. Quare nisi grauis necessitas vrgeat, & tunc quoq; superioris auctoritas accedat, nulli sacerdotum fas est, bis aut ter eodem die incruentum illud altaris sacrficium offerre. Excipimus hinc diem Seruatoris nostri natalitiis sacrum; eo enim ter sacris operari licet.

SUNT qui nodi huius solutionem ex legislatoris mente, non ex schola aut scholæ argumentis petendam putent. Verūm hi (quod bona illorum venia dictum sit) principiū petunt. Siquidem

Castitatis voto obstrictus omnē viam ad Veneris commercii sibi præclufit.

Qui vini potum vel troneo voto sibi interdixit, toties peccat, quoties vinum bibit.

Citra facultatē & grāuē necessitatē nulli bis vno die sacrficium re licet.

de nulla alia re magis, quàm de legislatoris mente hîc disquiritur. Certum est enim, si Ecclesia ieiunium indicens, ita illud indicit, vt omnes epulares accubitus, præter primam ex æquo velit esse interdictos, culpæ uero obnoxios, omnes præter primum peccato fore affines. Contrà verò, si solum secundum absolutè prohibet, solum secundum cum peccato fore coniunctum. Vtrum autem horum voluerit aut velit, hoc hîc disputatur; sit autem probabile, imò verò certum est, id voluisse & velle, quod mitius quodque filiorum suorum saluti vicinius est, & à laqueis nihilominus & conscientia tris remotius est; cuiusmodi id est, quod posteriori sententia paulò antè adstructum est.

FACIO autem eam coniecturam non modò ex rationibus & argumentis, pro secunda opinione supra adductis, singulariq; illius erga filios suos benignitate, verùm etiam ex perpetua constantique eiusdem praxi & consuetudine. Neque enim ea, dum pœnitens diei cuiuspiam ieiunium se violasse confitetur, per ministros suos interrogare solet, tærne an quater, an bis tantum illo die cibum sumpserit: Atqui hoc omnino perquirere deberet, si singulæ epulationes peccato secundum se essent obnoxie; alioqui enim pœnitentis statum non satis cognosceret; neque idoneam pœnam, aut satisfactionem eidem præfinire posset; siquidem maior pœna debetur duobus aut tribus peccatis, quàm vni tantum.

AT multò verò minùs sciscitari consuevit, neglectumne ieiunium per alterù postea compesarit. Quod addo, propter quosdam, qui de proposita hîc controuersia verba facientes, tertiam & quartam & reliquas deinceps à peccato absoluunt, modò is, qui ieiunium se soluisse animaduertit, alio die, quo alioqui ieiunandum non erat, ieiunet, vel se ieiunaturù statuatur. Nam etsi utile est, quod vno die omissum vel neglectum est, altero compensare, non est tamen illud necessarium. Nam si iusta de causa prætermisum est, omissione peccatum non est; sin autem iniusta vel non iusta, peccatum actu iam constat, solaque pœnitentia aboleri potest.

DICES forsan: si ratio, quæ ab Ecclesiæ benignitate paulò antè ducebatur, est firma, cõsequens sit, qui in Quadragesima vel alio die, quo per legem id non licet, ter aut quater aut etiam frequentius carnibus vescitur, eum vnum duntaxat peccatum admittere.

Ecclesia ieiunium indicens, solum secundum accubitum sub peccato interdixit.

Ecclesia manifesta praxi ostendit se secundam tantum passionem, ieiuniorum tempore prohibuisse.

Non est necessarium, ieiunium vno die omissum alio die redintegrare.

mittere. Quandoquidem carnis vesci res est, secundum se indifferens, crediq; potest, Ecclesiam perinde hic atque in ieiunio in mitiorem partem inclinare; & tamen oppositum non solum creditur, sed absolute quoq; defenditur: puta toties vnumquemlibet fidelium peccare, quoties interdium citra necessitatem carnis vel aliis escis, pro temporis ratione inhibitis pascitur.

Tres inhibitiones, quæ in ieiunij legem cadit, non eodem modo ad illud affectæ sunt.

Toto tempore, quo indictum ieiunium decurrit, carnis vesci non licet.

Interdium semel tantum, aut non bis interdium comedere, vel etiam ante meridiem non comedere, id non cadit sub præceptum Ecclesie absolute, sed tantum ut sunt conditiones, vel partes ieiunij. Ieiunio itaq; per alterum accubitu sublato, non amplius obligant.

Non parum interest inter naturalis & humani iuris præcepta.

Non est par utrobique ratio; nam etsi Ecclesiasticum ieiunium tria prohibeat, videlicet ne die, quo ieiunium indictum est, carnem comedas; ne sæpius quam semel interdium cibum sumas; ne ante horam ab Ecclesia præfinitam, ieiunium soluas; attamen tres istæ negationes non eodem modo ad ieiunium se habent: Siquidem duæ postremæ non veniunt sub præceptum absolute; sed tantum ut sunt partes, vel quasi partes, ieiunium constituentes, prima autem cadit sub præceptum absolute. Unde toto illo tempore, quo indictum ieiunium decurrit, vim obtinet, adeoque iuxta præceptorum aliquid vetantium naturam, toties hic peccatur, quoties esca inhibita interdium sumitur. Cautum erat enim, ut toto illo tempore à carne abstineret: Sicut cautum quoque extat, ut toto vitæ tempore à rei alienæ contrectatione, aliisque peccatis abstinemus. At verò semel tantum, vel non bis comedere, vel ante istam vel illam horam non comedere, istud non cadit sub præceptum Ecclesie absolute; sed tantum, ut est quædam conditio ad ieiunij rationem necessaria. Quare sublato iam per alteram manducationem ieiunio, semel comedere, vel non bis comedere, vel ante meridiem comedere, desinit esse conditio ieiunij, & per consequens tertio, & quarto, mensam repetere, vel meridiem non expectare, non adducit novum peccatum; quia non absolute prohibitum, sed solum ut ad seruandum ieiunium erat necessarium. Quapropter si rem rectè expendamus, non contingit hic proprie à communi negatiuorum præceptorum regula exceptio, sed declaratur, quam ratione eiusmodi negationes sub præceptum cadat.

Hinc iam planum est, quid ad præcipuam oppositæ sententiæ rationem dici queat: Etenim posito, humani iuris præcepta, quibus aliquid vetatur, eodem rigore & latitudine obligare, quæ iuris naturalis: (id quod generatim concedi non solet: Interest enim plurimum inter ea, quæ suapte natura sunt mala; qualia sunt, quæ iure naturali inhibentur, & ea, quæ secundum se sunt adia-

phora,

phora, sed mala tantum, quia inhibita) ad propositum argumentum respondetur, nullam hic à communi illa negatiuorum præceptorum lege exceptionem fieri; sed solum exponi, quatenus ieiuniorum die sæpius comedere, sit contra præceptum vel præter præceptum. Cui hæc responsio, quæ vera & solida est, non placet, is responsum habeat, id nunquam facere licere, quod lege inhibitorium est, verum Ecclesiam non inhibuisse tertiam, aut quartam accubationem; sed eam tantum, qua ieiunium soluitur, hoc est secundam.

AD secundum eiusdem sententiæ argumentum maiori ex parte responsum est iam antè: dictum est namque, finem, propter quem legislator legem condit, non esse de ratione præcepti, sed illud tantum, quod lege vel præcepto cauetur. Neque enim, si qui mentem ad DEVM non eleuant, aut carnis petulantiam non coercent, aut virtutum suppellectilem nõ augent, ideo nõ ieiunant, modò tamen omnia, quæ ieiunij lex præfinit, accuratè seruent; Nam tria hæc ita ad ieiunij finem pertinent, vt tamen extra ieiunij substantiam existant. Quòd si legislator æquè obligaret ad legis finem, atque ad legis materiam, hoc est, ad id, quod lege mandatur, aut vetatur, legi plenè satisfacere difficillimum foret. Quod de multo, opiparo, &c. eidem rationi addebatur, admitti potest. Fatendum est tamen, non idem esse profus, lautè vel multum comedere, & sæpe comedere: hoc enim per se carnis fomitem auget, illud tantum per accidens. Quæ autem eiusmodi sunt, ea ad certam regulam cogi non possunt. QUAE hætenus exposita sunt, semel tantum ieiuniorum die cibum sumere licere, ostendunt: proximum est, vt paucis nunc exponamus, quanam diei hora eiusmodi cibum sumere fas sit.

Qui Ecclesiastico ritu ieiunant, vel non prandere, sed tantum cænare: vel solito tardius prandere.

CAPVT SEPTIMVM.

ERTA præfinitaq; soluendi ieiunij hora, Christiano ieiunio vsq; adedò intrinseca est, vt ab ea sola appellationem traxisse videatur; dicimur namq; vsq; ad sextam, vel nonam, vel noctem ieiunare, quasi tota

Z 3 vel

Ecclesia non inhibuit tertium aut quartum accubitum ieiuniorum die, sed illud tantum, quo soluitur ieiunium, hoc est, secundum.

Finis præcepti, aut legislationis scopus sub præceptum non cadit.

Difficile foret legi satisfacere, si legislatoris mens sub præceptum caderet.

Ieiunij Ecclesiastici ratio deponit præfinitam horam.